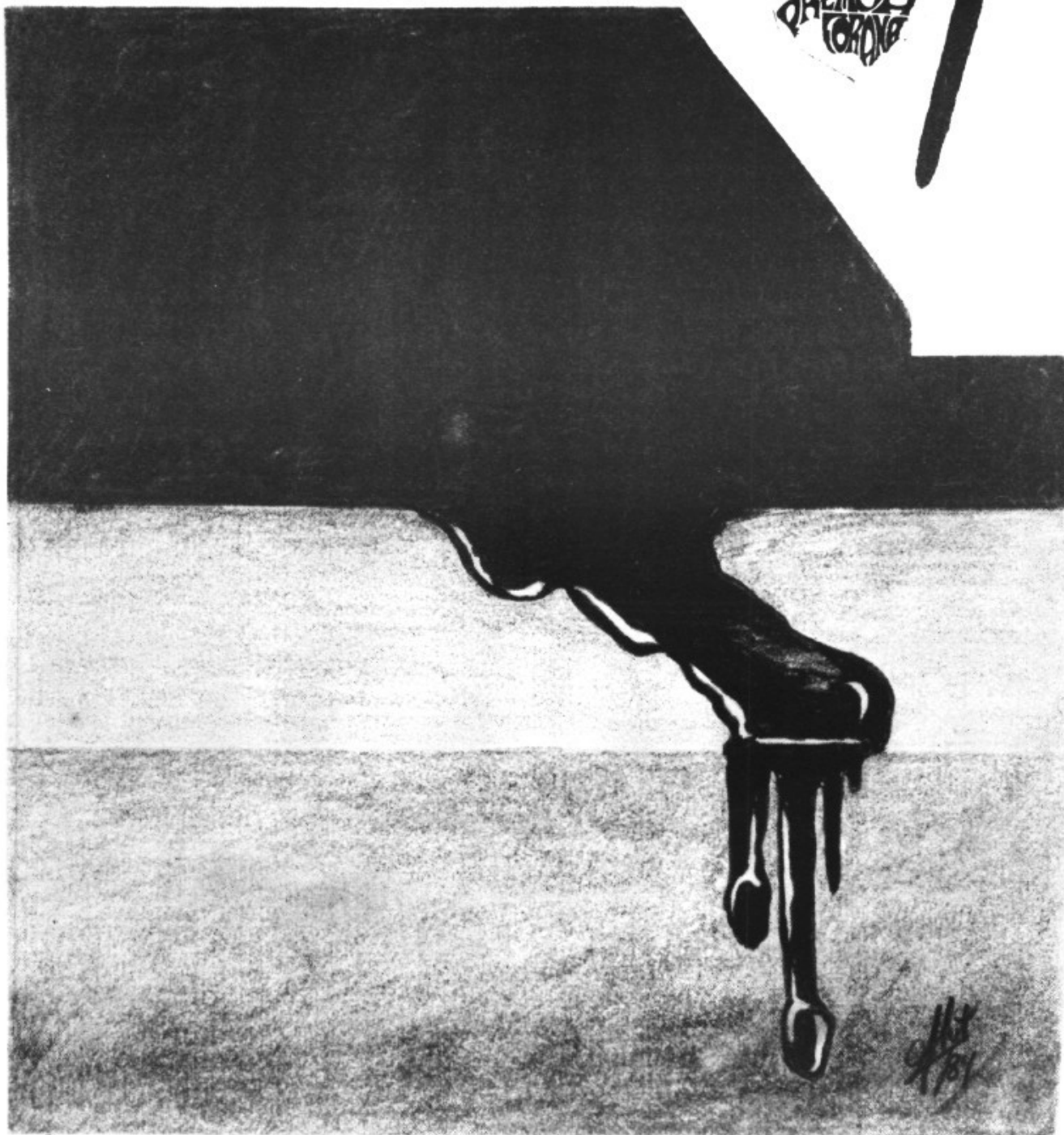

Informații
de Cultural
Marratxi

PORTULA

PRENSA
LORDNE

N° 30

setembre 84

SUMARI

Editorial, 3
 Per què no en la nostra llengua? 4
 Quatre de fresques, 4
 Festes del Carme--84, 5
 Aquí O.C.B., 5
 Pep Juar, campió, 6-7
 Marratxí i la cultura, 8
 Arcs i bòvedes, 8
 La nostra informació de cada dia, 9
 Truc, 10
 Bimbolles, 10
 Coneixeu Pòrtula?, 11
 La llengua de cada dia, 11
 G.O.B. 10 anys de treball (i 2), 12
 Diguem... i no..., 12

El 15 de cada mes es tanca el termini de recepció d'originals. Els articles publicats a PÒRTULA expressen, únicament, l'opinió de llurs autors.

SOM LA RADIO QUE MÉS S'ESCOLTA

Una ràdio en la qual tu tens veu. I nos. Que informa i entreté. Aquesta és la ràdio que fem a RADIO POPULAR. Una Ràdio amb els micròfons oberts per tu les 24 hores del dia. Una ràdio amb més de 700 professionals fent programes per a tu. Programes realment populars. Programes per escoltar i parlar. RADIO POPULAR.

O.M. 1.224 KHz
 F.M. 97.5 MHz.

RADIO POPULAR
 LA RADIO ENCESA

*Un sol
 fi:
 Mallorca.*

CONSELL
 INSULAR
 DE MALLORCA

COL·LABORADORS

Guillem Vich
 Tomeu Llabrés
 O.C.B. Marratxí
 Damià Quetgles
 Antoni Vaquer
 Pere Estelrich
 Gabriel A. Vich
 Antoni Mora

Consell de Redacció

Xisco Barceló i Suàrez
 Miquel Escobé i Auba
 Ramon Díaz i Villalonga
 Biel Massot i Muntaner
 Miquel Mut i Sureda

Editat a s'Escola Vella
 Pòrtol (Marratxí)
 Imprès als tallers d'A
 pòstol i Civilizador
 Petra. D.L.:PM 529/81

EDITORIAL

Obra CULTURAL ???

Encara que quedi molt per dir dels carers d'aquest Terme, en aquesta ocasió hem de parlar d'un fet a mitges entre l'Ajuntament i la delegació marratxinera de l'Obra Cultural Balear que ens té molt preocupats.

Tots sabem la mínima tasca que l'Ajuntament desenvolupa a favor de la nostra llengua. Formant part d'aquest mínim hi hem de comptar -amb lletres d'or- el patrocini del curs de català d'aquest hivern passat, amb l'esperança que vagi seguit de noves edicions. Això juntament amb l'edició del programa de festes de Sant Marçal (faltes apart, totes fruit del "bon fer" de la impremta) i del pregó de les mateixes festes, completa el minvat panorama a favor de la recuperació i posada al dia en matèria lingüística. Idò bé, heu de creure i pensar que a la Comissió Permanent del passat abril el Consistori va tenir la galania d'aprovar -per unanimitat- una proposta demanant a l'Obra Cultural Balear de Marratxí per traduir les actes del Ple, amb el suposat fi de publicar-les en bilingüe. Fins aquí, correcte (lo perfecte seria que regidors i funcionaris tenguessin la suficient autonomia lingüística per no haver de recórrer a altres entitats; però això, amb el temps).

De llavors ençà, ¿n'heu vista cap d'aquestes bones d'actes en la nostra llengua? Noltros no. I no és per culpa de l'Ajuntament aquesta vegada, sinó de l'OCB. Resulta que la primera pregunta que els responsables de l'Obra suposadament cultural varen fer va ser Què cobrarem? Els ploms se fonen i hem de recórrer a l'espelma d'emergència. ¿Com és possible que sabent el poc ímpetu normalitzador que té el nostre Ajuntament hom hi mescli interessos econòmics sabent que serà una trapa mala de superar? I no és que estiguem en contra de la remuneració d'aquest tipus de feines, al contrari. Però si el Consistori ja fa un esforç donant la tímida passa de la traducció és necessari agafar la iniciativa amb les dues mans i posar fil a l'agulla. Ja arribarà el moment de parlar de preu quan les idees siguin més sòlides.

Potser la tasca sigui difícil (manca de medis o de gent) però no és possible que una mínima proposta sorgida de la conservadora institució sigui aturada per aquells que, en teoria, haurien de ser els primers en defensar-ho en base a la seva mateixa arrel promotoradora de tot lo nostrat. O.C.B.: la paraula és vostra. De seguir la negativa o els escrúpols ja serà missió de l'Ajuntament cercar un altre camí i una altra solució. Lo que no pot ser és seguir estancats.

La Redacció

Per què no en la NOSTRA llengua ?

Fiestas Patronales del PLA DE NA TESA

*****

Del
17
al
26

AGOSTO 1984

Fiestas Patronales del

PONT D'INCA

Patrocinadas por el
Excelentísimo
Ayuntamiento
de MARRATXI

del 4 de agosto
al 12 de agosto 1984

Ens pareix estar fora Mallorca. Pegant una ullada a les portades dels programes de festes de dos dels nuclis del nostre Terme no podem tenir altre pensament. Fins i tot el saig malcarat del Pont d'Inca és d'importació. Es evident que manca molt per arribar a donar al poble lo que és seu, però si la gent que hauria de donar llum no ho fa, com acabarà la nostra cultura?

Quist en el moment de tancar l'edició surt la notícia que a Sa Cabaneta faran unes festes populars la primera setmana de setembre. Ja feia estona que els cabaneters duïen entre cella i cella tenir unes festes "pròpies" i pareix que enguany han posat fil a l'agulla. El programa contempla les celebracions típiques d'aquest tipus de manifestacions; futbol, joos, revetla de ball, homenatge a la vellesa tirada de colomins, festa infantil i teatre. Un programa que pareix complet, però per acabar-lo d'arrodonir se posen davall el patronatge d'una advocació que ens vé de nou; Santa Maria de Marratxí. I no és que aquesta Verge sigui un invent, no. Ja té més de set-cents anys d'història, però des del segle catorze havia desaparegut de la circulació i ara la comissió de festes li vol llevar la pols i ademés la vol fer a la patrona de Sa Cabaneta. Ja ho val amb aquesta comissió, pretendre de la nit al dia fer una patrona local del que era l'advocació ancestral de tot Marratxí.

El mes passat donàrem a conèixer la plantilla de jugadors del Marratxí, aquest mes vos oferim la de la U.D. Pla de Na Tesa, l'altre equip del terme que milita a segona regional, aquests són els seus jugadors. Abella, Fuster, Grimalt, Aragones, Mas, Yague, Parrondo, Miralles, Munar, Angel, Pedrito, Lomas Adrover, Salvatierra, Garcia, Gutierrez, Garcia, Juan i Matas, el cinc darrers han pujat dels juvenils.

.../...

Un altre equip que s'ha format dins el terme l'Sporting Sant Marçal, els jugadors de la categoria Sub-23, són els següents. Granados, Sancho, Toni, Ramis, Torrandell, Sierra, Grau, Jauter, Creus, Moreno Amengual, Calmarí, Millan, Figueira, Canyelles, Ramires y Tomas.

Això és com si Sant Marçal només fos de Sa Cabaneta. Consultada la comissió de festes adduïa raons històriques que "el rector de Sant Marçal havia trobat a documents del Palau".

Consultat el rector de Sant Marçal se verifica la història ja sabuda; Santa Maria de Marratxí era el nom de la primitiva parròquia del segle XIII que desaparegué vers el XV amb la implantació de Sant Marçal. Es tracta d'una Verge de tot Marratxí, en absolut de Sa Cabaneta.

Quant i més tenint present que Sa Cabaneta només fa dos-cents anys que reina.

Per lo tant és totalment incongruent aquest patronatge i una falta de respecte pels altres nuclis de població que formen Marratxí.

Desitjam que les festes vagin de lo millor, però esperam un repñantejament del patronatge. Que l'any que ve no hi hagi els errors d'enguany.

4 DE FRESQUES

Organitzada per una comissió dependent de la Regiduria de Cultura del nostre Ajuntament la FIRA-FANG 84 (primera Fira de Ceràmica Popular de Marratxí) tindrà lloc els dies 25, 26, 27 i 28 d'octubre en els locals de "Ses Tres Germanes".

La intenció d'aquesta Fira és donar a conèixer la feina dels nostres ollers i gerrers per tal de promocionar els seus articles.

Aquesta primera edició és d'ambient insular. La idea per a propers anys és la de fer-ho a nivell espanyol i d'altres països.

La gent que estigui interessada en el tema o pugui aportar document o material (ceràmiques antigues o curioses) pot posar-se en contacte amb l'Ajuntament.

Seguirem informant.

FESTES del CARME 1984

5(93)

Es mes de juliol va sortir a sa "Pòrtula" un article que es titulava "Així va això" i que xerrava un poc de ses Festes del Carme però es va deixar moltes coses per dir i nosaltres hem trobat necessari contar-vos-les i destapar es bugat que hi ha.

Podem començar dient que es programa no es va seguir, hi havia coses apuntades que no es dugueren a terme com va ésser sa mostra de jüdo, jocs infantils, es passacarrers -que els feren més tard sens avisar- i sa to rejada de sa vedella que va ésser una sorpre sa que no estava en es programa. Com podeu veure només anaven a fer festa allà on hi po dien treure tallada -perquè a tots els altres actes que havien de pagar els feren- i no els jocs infantils, per exemple, que no donaven cap profit.

Per si no ho sabíeu dins sa comissió hi havia dos grups de persones: Uns que feien ses gestions que eren en Miquel Mut, en Jordi Cloquell i en Marçal Bestard, persones de qui nosaltres mos fiàvem per ésser majors i que com se diu, es joves sempre som més irresponsables però després s'ha vist que es més irresponsables han estat aquestes tres persones que mos han donat "pes cul"; i noltros -es que abaix signam- que érem es qui féiem ses feines. Es primers, es dies de festa lo únic que feien era passejar-se pes recinte mirant s'espectacle o duent sa màquina de re tractar penjada pes braç per després fer es reportatge gràfic, mentre noltros havíem d'a tendre es "Bar" i sa taquilla, però això sí, ells se cuidaren de venir a cercar es doblers quan sa festa havia acabat, a vegades abans i tot. Quan ells se'n duien es doblers noltros veiem que hi hauria per fer es clàssic sopar que sempre se fa, però mos sorprengürem es dia de sa reunió final quan mos varen presentar es comptes de ses entrades i sortides de ses festes i hi va haver més pèrdues que beneficis. Nosaltres mos demanàrem que havia passat. Quan mos mostraren es comptes per a fer-los ja estaven fets i només els vàrem poder repassar, trobant que ses entrades -doblers guanyats- des bar i sa taquilla

no se corresponien amb es que noltros els havíem donat es dia de ses festes. Els demanàrem que passava i mos contestaren amb sa mitja rialleta dient que es comptes ja estaven fets i que no hi havia res més que dir, per tant noltros no aniríem a sopar.

Mentre ells ens deien això corrien comentaris i rumors pes poble que ells ja havien fet almanco dos sopars. ¿Per què s'han reunit només ells tres i... qualche "espontaneo" per fer un sopar? D'on deuen haver sortit aquests doblers?

Això és tot i no creim que sigui poc; ara sabeu sa veritat de ses Festes del Carme, no tot va ser bulla i sarau hi va haver més arròs. Ja veurem com sortiran ses de l'any que ve si es fan.

Abans d'acabar dir-li a "Sa veu des Poble" que una altra vegada ho conti tot i bé, i no només segons quines coses que són de xafarder. Ah! i una altra cosa, és tenir molt poc coratge amagar-se darrere un pseudònim i no saber donar sa cara.

Una part de sa Comissió de ses Festes del Carme 1.984

Damià Perelló i Terrassa, Maria Amengual i Garau, Pedro Bibiloni i Rigo, Toni Penyalver i Bonet, Xesc Xavier Perelló i Terrassa, Catalina Amengual i Garau, Maria Palou i Creu Toni Mesquida Amengual, Toni Perelló i Terrassa, Joan Pau Nadal i Gomila, Juan Sastre i Capó, Miquel A. Serra i Chumillas, Jaume Anatole Enríquez de Navarra i Lange, Sebastià Coll i Moll.

AQUÍ O.C.B.

Una cordial salutació als seguidors de Pòrtula. Serveixi aquesta breu comunicació per a donar-vos algunes notícies nostres.

Des de principis del mes d'agost donam un cuzset de dibuix i pintura a Sa Cabaneta, per a grup reduït. Els dijous sortim al camp a pintar. Qui vulgui afegir-s'hi ho pot fer lliurement. Informau-vos al tfn 602541.

A Pòrtol hi ha classes de ceràmica i modelat. Informació: Tfn 60 22 88.

Per a la pròxima tardor preparam excursions mensuals a peu i amb bicicleta. Les anunciarem per cartells a comerços i locals públics. Estau atents!

Hem presentat a s'Ajuntament un projecte per a fer un mural a una cantonada de mur sen se referir que hi ha a la plaça d'Espanya. Si no ens neguen l'autorització ho farem entre tots els que es vulguin arromangar els dies 28 i 29 de setembre.

Volem aprofitar aquesta tribuna que ens brinda PÒRTULA per a demanar als responsables regidors de la nostra cultura oficial més ànim i menys timidesa per a iniciar la **NORMALITZACIO LINGUISTICA** i per a recolzar les expressions culturals al nostre terme. No hi ha vida cultural social a Marratxí. Ja iniciativa ve de forma particular i esporádica. Manca obertura de l'Ajuntament i una visió progressista i menys electoralista de la gestió de la cultura social. Molt de brou i poca substància!

A reveure, amics.

O.C.B. Marratxí

Des d'aquest espai volem agrair públicament a :

**CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"**

la concessió d'una subvenció per a poder fer front al dèficit d'aquesta revista.

De part dels integrants de la redacció i dels lectors de PÒRTULA:

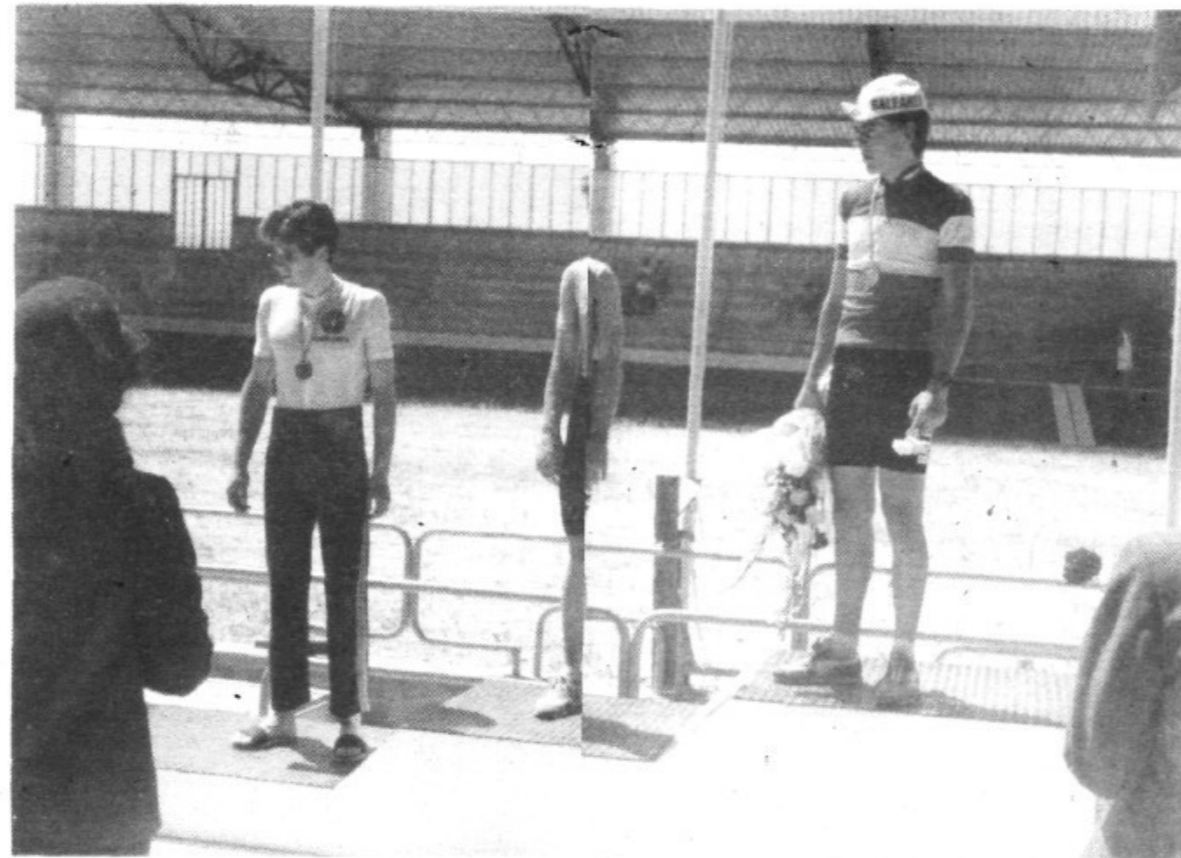
Moltes gràcies !!!

En el darrer campionat del món de ciclisme juvenil, entre els vuit espanyols que hi han estat presents hi ha hagut un portolà, en Pep Juan Canyelles de 17 anys d'edat i corredor del C.C. Marratxí-Murense-Limsa-Derbi, pertany a aquest club des de que va començar a córrer.

- Pep Juan quan començares a córrer ?
- Vaig començar a córrer als sis anys i sempre he defensat els colors del C.C. Marratxí.
- Durant la teva ja extensa vida esportiva quins són els teus grans triums.
- L'any passat vaig fer campió de Balears de Muntanya, i enguany subcampió de fons en pista de Balears, Campió d'Espanya per equips, subcampió de fons en pista d'Espanya, además d'haver guanyades altres carreres dins Mallorca, una de les clàssiques de Mallorca, el trofeu Pep i Biel, l'any passat vaig fer primer juvenil, aquests són les carreres i triums més importants que ara me'n record.

PEP JUAN campió

- Quina ha estat la teva experiència presa en aquest campionat del món.
- Ha estat una experiència molt grossa, jo no havia sortit mai a l'estranger i he pogut veure com són els corredors estrangers i són molt bons. Ja que a ells els preparen per cicles de vuit anys i no fan res més que pista, i després es retiren, ja que amb tants de corredors i una manera distinta de programar no tenen res improvisat. Nosaltros per exemple además de pista també feim carretera, pista més bé en feim poca, jo enguany ne feta bastant, però no és res davant la preparació que duïen el corredors estrangers.
- Quins són els teus projectes més immediats.
- Prendre part al cinturó de Mallorca "d'amateurs", però amb l'equip del C.C. Palma, ja que el Marratxí no té equip "d'amateurs" també el C.C. Palma m'ha dit per anar a córrer la volta ciclista a Tenerife
- Tens aspiracions de passar a professional.
- És molt difícil, però si faig dues temporades bones "d'amateurs", podria ésser que un equip professional de la península em fitxàs.

Aquest en poques paraules és en Pep Juan Canyelles, un portolà que ha deixat ben àlt el pavelló de Marratxí i de Portol dins Espanya. I ha estat un dels representants mallorquins al campionat del món de juvenils corregut a França.

Una cosa que molt sovint se diu és que l'experiència és la que acaba per donar o no donar la raó a una sèrie d'idees o d'hipòtesis que un se va construint quan és un simple espectador. Jo tenia la idea que el departament de cultura de l'ajuntament era una institució tèrbola, obscura i que en realitat lo de la cultura era una tergiversació de la realitat. Amb una petita però profitosa integració dins l'ambient cultural de l'Ajuntament he tret una sèrie d'idees i de punts crítics que voldria plasmar aquí sense ànim d'ofendre ningú i tenint present en tot moment que són anàlisis totalment pròpies i per ventura equívocades i que rectificaria si me demostrassin lo contrari.

Voldria en primer lloc saber quin concepte de cultura és el que impera dins aquesta comissió. Jo pens que és un concepte merament polític, o sigui, en certa manera, ho veig com aquella famosa frase d'en Marx que diu: "La religió és l'opi del poble" que traduïda en aquest cas vendria a ésser: "la cultura és l'opi del poble". I m'explicaré: Se tracta que amb el pressupost de cultura s'organitzen actes festius: balls, comèdies (Joan Mas, Xesc Forteza), recitals (Tomeu Penya) etc. que tenen en es poble divertit i content un cert temps, la qual cosa es tradueix en estancament social i cultural i amb vots que és lo que importa. Des del meu punt de vista la cultura és una activitat que ha de repercutir en el comportament d'una persona i no just amb una alegria momentània.

He parlat amb una sèrie de joves que tendrien molt que aportar dins una institució cultural per si voldrien participar dins una institució vinculada a la comissió de cultura i els seus raonaments per dir-me que no me pareixen molt lògics: me manifestaren que la política emprada per aquesta comissió fins ara ha estat reclutar (me sap greu emprar aquesta paraula pel sentit castrense que té i en conseqüència pejoratiu, però crec que és la més adequada) una sèrie de joves degut -la seva majoria, no tots- a la falta d'idees clares, congruents i amb moltes ganes de figurar els utilitzen i a la vegada aquests tracten d'aprofitar-se d'aquesta comissió, o sigui, estableixen una mútua relació de conveniències per dur endavant activitats que en certa manera representen la contra-cultura. Un d'aquests joves em va explicar així com està la biblioteca de l'ajuntament i és que a qualsevol cosa li diuen biblioteca. Un altre se va voler introduir dins aquest embull i va sortir oïat. Tot això crea a un determinat grup de gent una sensació de fàstic i d'impotència.

Un arriba a la conclusió que hi ha per sones que estan introduïdes per dins aquest muntatge mal anomenat cultural (se podria dir: joves utilitzats per actes festius) que podrien fer-se fotos, ampliar-les i així donar sortida al seu narcisisme i ganes de figurar sense embrutar el nom de cultura i estancar encara més aquest poble.

Guillem Vich.--

Arcs i bòvedes

Introducció

Segons la "Real Academia Española" s'entén per ARC ARQUITECTONIC: "Fábrica, generalmente curva, que cubre un vano entre dos columnas o puntos fijos".

Tenen noms especials segons la seva forma i circumstàncies.

Actualment, la construcció d'arcs i bòvedes és, de qualque manera, més fàcil i senzilla. Antigament havien de xapar i tallar les pedres per tal que encaixessin perfectament; avui empren formigó armat que col·loquen amb grans màquines en els encofrats prèviament fets, de fusta o de ferro, i després es forren amb pedres calisses, o en el nostre cas, a Mallorca, amb "marès" (Santanyí, Porreres, etc.)

Aquests forros no resten bellesa a les formes -algunes d'elles capricioses- dels arcs, un cop finalitzats, però els lleven valor professional i arquitectònic ja que no passen de ser simples imitacions o, a vegades, arcs falsos.

El valor abans esmentat està en relació amb els arcs realitzats per mestres, casi tots avantpassats nostres, en els quals varen deixar constància del seu esperit de sacrifici, professionalitat i perfecció. Uns, monstruosos en la seva magnitud i magestuosos en llurs decorats; altres, senzills en tots els aspectes.

Però, evidentment, tots pretenen unes mateixes funcions: donar més cabuda interior mitjançant els que formen l'estructura de l'edifici i més llum mitjançant els que formen els finestrals. Com a contrapartida, alguns dels que avui es fabriquen, no pretene cap de les dues coses, en tot cas una imitació de l'antigor, a vegades mal compartida amb la resta de l'edifici.

Tomeu Llabrés.--

llegiu

Portula

cada mes

la nostra informació de cada dia

LLEGIR, ESCRIURE I PARLAR EN CATALÀ.

Quan es parla de la crisi a la premsa, hom n'assenyala com un dels factors més importants, la competència dels mitjans audiovisuals. També el fenomen de regionalització i comercialització de la premsa escrita, auditiva i visual (Parl de premsa, perquè la ràdio encara fa "premsa" parlada i la TV també).

El problema és, ben segur més ampli. Primer, perquè la baixa del consum d'obra escrita, tant de publicacions periòdiques com de llibres, és un fenomen observable per tot arreu. La T.V. es veu el públic de la mateixa manera que es veu la publicitat és un indicatiu molt clar; qui cerca vendre, cerca el client. Podriem treure alguns indicadors més; el preu per exemple.

S'ha dit que la premsa i els mitjans audiovisuals no s'han pas de trepitjar, que uns serien més analítics i altres més informatius. Però el que passa és que la gent no vol ser analítica. I molta culpa d'això la té el sistema educatiu; s'ensenyen les coses com a receptes.

Alguns estudis de la Comunitat Europea assenyalen que d'aquí a deu anys, un 50% de la gent que avui treballa tindrà una feina diferent, però sense formació adequada per la nova ocupació. Els auguris sobre les carreres universitàries no són més favorables.

Així doncs, entre l'impacte de l'audiovisual i la funcionalitat de l'educació actual, que s'encamina a dotar a la persona perquè el dia de demà pugui guanyar-se la vida estem perdent els fonaments de la formació

Tal volta seria necessari recuperar el costum de llegir, escriure, i parlar com una cosa no directament productiva, però molt important.

Per altra banda, en la desestabilització social del català, i fins i tot en la familiar, la ràdio primer, i la TV després han estat factors determinants. El cinema hi coadjuvava (I no ens enrollem més amb la quaresma de Franco, que la culpa també va tenir, però tant determinat com es va creure en algunes hores).

Amb la ràdio per primera vegada, des de feia gairebé mil anys en els domicilis de llengua catalana, s'introduïa una veu que parlava castellà. La TV ha magnificat aquestes intrusions en un sentit molt més ample. I és que la història és cruel. I quan comença a ser cruel no para de ser-ho.

¿ Es tracta, ara, de fer trinxeres contra la història?. No hem d'atribuir les culpes a l'enemic tradicional, es digui "sistema", "dreta", "imperialisme", etc. Es massa còmode. La culpa també és nostra entre totes les culpes interferides.

Podem començar amb una "Pòrtula", però és massa casolana ... Un AWUI, massa convergent... Un EL MON massa barceloní... Mentre, menjem TVE en castellà, que se'n recorda una mica al mig dia i alguna emissora agradosa a l'orella. Cal recuperar-ho tot; escola, universitat, micròfons, càmera, altaveu, pantalla, ... Però poden començar i hem de començar pel que tenim més a mà. L'evidència és aquesta, una llengua en col·lisió amb una altra o assoleix la integritat dels ressorts públics de la societat que la parla, o bé ja pot considerar-se difunta, per molt que les traves legals i de lògica empresarial s'afluixin.

CARMINA BURANA

I a la fi hem arribat al darrer punt, (no al darrer capítol), del truc, que és, el truc mateix.

Després de fer tot aquell cerimonial d'engits i flors que explicàrem als nombres passats, es comença a jugar al truc, és, quasi bé lo més fàcil del joc. Es tracta de, amb lles tres cartes que tenim, aconseguir al manco guanyar dues vases, guanyam o feim una vasa quan tiram la carta més alta, o sigui quan la que hem tirada mata les que han tirat els jugadors contraris (repassau l'ordre que publicàrem al nº 20 d'aquesta revista) i guanya el que de les tres vases que es juguen cada vegada en fa dues.

Però no acaba aquí la cosa, com en el lligat i a les flors, poden passar varies coses, .

1- Quan començam a jugar pot ésser que cap dels jugadors no digui res fins haver jugat les tres vases, llavors el que n'hagi fetes dues s'apuntarà un punt.

2- Que quan juguem, abans que n'hi hagi cap que tingui les dues vases fetes, ens digui TRUC, això vol dir que si volem el truc (diem VULL), el que faci les dues vases s'apuntarà tres punts. Si no volem, amollarem les cartes i el que ha trucat s'apuntarà un punt.

3- Que quan ens diguin TRUC, vegem possibilitats de guanyar les dues vases, aquí les contestarem RETRUC, lo que vol dir que si l'altre pren, ens jugam sis punts, i si

Truc, 7

no pren, nos n'apuntarem tres noltros sense seguir amb el joc.

4- Que quan després de fer retruc ens diguin VOLS NOU, lo que vol dir que, si prenim ens jugam nou punts, i si no l'altre se n'apuntarà sis sense seguir el joc.

5- I finalment que quan diguem VOLS NOU ens diguin JOC FORA, que vol dir que si prenim ens jugam tot el cantó, i si no el que ha fet JOC FORA, se n'apuntarà nou.

Això s'ha de dir per l'ordre que hem explicat; no es pot dir joc fora sense abans haver passat per tot lo altre (TRUC, RETRUC i VOLS NOU)

I això és el truc, ara ja no podem explicar res més, amb aquests set capítols crec que ho he dit tot. De tota manera convé que si voleu aprendre a jugar bé, practiqueu amb gent que ja en sabi.

El mes que ve, per despedir-nos, intentarem explicar un poc lo que és psicològicament un truc. Fins llavors.

Miquel Mut.--

L'amic és far que ens pipelletja... les nits de tempesta.

Un abraç abraça, no pessiga.

El podar encoratja, podau ran.

Ni papallones ni gavines, volen estar engabiades.

Un infant no sempre fa mamballetetes.

Som escassos de claror, ens manca llum i perspectiva.

Xim d'aixa

Escric des de Pòrtol, la vila de la terra vermella. Poble viu de vella tradició ollera. Segons sembla, aquesta tradició data d'inicis del segle XVIII, al manco és de 1722 la primera referència escrita que es coneix, parlant de l'ofici.

El mot, Pòrtol apareix cap enllà finals del segle XVII, derivant del de Pòrtola (segle XVI) el qual a la vegada és fill directe de Pòrtula, primitiva possessió (segle XIV) situada en els indrets de la vila actual. La tradició y el saber popular volen veure en els taujans els primer pobladors de la zona donada en establiment, els quals —també segons la tradició— portaren al nou nucli l'artesanía del fang.

Agafant, doncs, aquest nom primitiu —Pòrtula— s'edita aquí una publicació adscrita a la relació de l'anomenada "Premsa forana". Es una revista mensual, "feta a mà", important pel contingut i per la seva aportació a la normalització lingüística i cultura. Pòrtula —la revista— porta més de dos anys al carrer treballant per sortir amb dificultats i penúries.

Tenc el costat un exemplar del número 28 de Pòrtula i amb ell la publicació ha obert un nou camí editorial: amb el títol genèric de "Coneixeu...?", apareix un estudi monogràfic sobre el poble de Santa Maria del Camí i que pretén tenir continuïtat en el d'altres pobles de Mallorca.

"Coneixeu...?" vol acostar-se a la història, els costums i la Vida quotidiana de les diferents poblacions mallorquines, començant per les més acostades a la vila de Pòrtol (s'anuncien propers estudis monogràfics sobre Santa Eugènia, Bunyola...).

I com era d'esperar coneixent la trajectòria editorial de la revista —treballs de música popular, Guia musical de Mallorca, partitures diverses... i fins i tot

una "mà musical" del segle XVIII prou interessant pels col·leccionistes de curiositats impreses —la part dedicada a la Música és la més àmplia. Signada per Biel Massot i Muntaner —el qual també ha escrit la introducció general del treball, plena de frescor i espontaneïtat— i Joan Parets i Serra —musicòleg i estudiós del

fet musical mallorquí— l'aproximació al fet musical santamarier és un estudi exhaustiu que recolleix una informació extensa, clara i documentada. "La música antiga", "Els cossiers", "Orgues i organistes"... són matèria d'anàlisi.

I encara que aquesta part musical és la que ocupa més espai, altres apartats completen el monogràfic: així, Josep Capó signa "Les arrels de Santa Maria", Mateu Morro "Santa Maria, avui", Mateu Vich "L'evolució urbana"... fins i tot Andreu Bestard "un santamarier conta la història de Marratxí".

Es d'esperar una acollida important del projecte. Des d'aquí llançam amb les dues mans aquesta embosta cultural digne de tenir en compta per les entitats més diverses: Seria una llàstima que la idea caigués per manca d'ajudes.

—oOo—

Escric des de Pòrtol. Es posta de sol i la llum posa color a la terra vermella. No molt lluny d'aquest estudi un artesà dona forma a l'argila banyada. Mentre, més enllà de Sant Marçal, per l'autopista, cotxes i passatgers corren i circulen prescindint d'aquest Art i d'aquesta inquietud.

Pere Estelrich
i Massutí

de cada dia.

Una altra vegada vos xerraré de llengua. Aquesta vegada té que veure amb un fet succeït als carrers de Palma i amb un escrit de Pòrtula.

Ja ja un parell de mesos anava caminant pel carrer "Conquistador". Quan feia un parell de metres que caminava vaig veure una cosa que no em va agradar gens. Just davall l'edifici del Parlament Balear hi ha un senyal de tràfic que davall d'ell un escrit que posa textualment "PARLAMENTO BALEAR". Aquesta sí que és bona!. Només faltava que davall un organisme de la C.A. hi hagués un senyal de tràfic en castellà. Tant costa posar les coses en Mallorca???. O és que el Mallorquí només serveix per xerrar al carrer i a la televisió perquè queda bé?.

Això no acaba aquí, perquè l'altre dia tornava passejar pel mateix carrer quan vaig veure el senyal i que l'escrit ja no era el mateix. Es veu que un ciutadà, aparentament a favor del Mallorquí, amb un "spray" va tapar la "O" que diferencia la paraula del Mallorquí al castellà.

També vaig veure a Pòrtula la vostra protesta pel famós TERMINO DE MARRATXI. Tots aquests fets demostren que du massa feina a les autoritats canviar quatre escrits i senyals. Crec que és hora que es donin compte que som a Mallorca i que aquí es xerra el Mallorquí.

Pens que el fet d'anar canviant i pintant escrits per les Illes no està gens bé, s'hauria d'acabar. Però hi ha vegades que els de dalt diuen una cosa i després en fan una altra. Em sembla que haurem de seguir així, però pensau que el Mallorquí és nostre i no l'hem de deixar morir.

GABRIEL VICH

Els simpàtics "amics de la naturalesa", alabats per totes les tendències socials-urbanitzadors inclosos-, esdevenen elements molestos que només protesten. En principi, les protestes se prenen amb sonriures-son els de "los pajariños", però després d'algunes victòries que han totes als que venien per llana, els sonriures han esdevingut cares de cap amig. Fins i tot n'hi ha que han posat guardes (?) amb la sola finalitat d'emprenyar als que van a nedar a la seva platja particular (?).

L'ocupació simbòlica de Sa Dragonera per "Terra i Llibertat" l'any 1977, marca una nova etapa en la nostra petita història de l'ecologisme. A partir d'aquest moment, l'acció directa no violenta serà una manera molt important de lluita, per a defensar el que queda de les Illes.

Terra i Llibertat, grup d'inspiració llibertària, va desaparèixer ràpidament. Una altre sèrie de grups de vida curta, però que ha-

vien assolit un cert ressò, també es dissolgueren, però, els capdavanters d'aquest grups s'integraren al GOB. així succeí amb el "Grup Muntona" (ara GOB-Pollença), Talaïot Corcat (grup que va llançar "Sa Pedra", la primera revista ecològica autòctona), i l'associació Faunística de les Illes AFIB

A moltes comunitats autònomes, cada tendència ecologista (proteccionistes, anti-nuclears, ecologistes urbans etc.), ha esdevingut un - o diversos- grups diferents, menys que al GOB, s'han aglutinat totes aquestes tendències, sense cap crisi interna.

Tot aquest treball constant, ja ha tengut fruits ben espectaculars: el poble de les Illes s'ha manifestat contra els interessos del primer Govern Autònom, obtenint la salvació de Sa Dragonera i D'Es Trenc. Poble francament conservador- i pitjor menfotista- en la majoria de problemes.

ANTONI MORA

<u>Diguem</u>	<u>i NO</u>
Tardor, primavera d'hivern	otonyo
Fins, fins i tot, inclús	hasta
Llavors	entonses
Cendrer	senissero
Clauer	llavero
Potser, tal vegada, per ventura	quissà
Misser, advocat	abogat
Escacs	ajedrés

Podeu trobar
P Ò R T U L A
als següents
llocs:

A Pòrtol: Papereria Conchín
Papereria Ferrà
Cafè Ca'n Jaume

A Sa Cabaneta:
Cafè Nou
Cafè Ca'n Carrió
Bar la Unió

Al Pla de na Tesa:
Cafè Ca'n Gaspar

A Ciutat: Llibreria Jovellanos
Llibreria Embat
Llibreria Quart Creixent

A Inca: Llibreria Espirafocs